

9. Біленчук П.Д., Онищенко Н.Г. Концептуальні засади використання інтерактивної методики V-3 в навчальному процесі юридичного вузу: сутність, характеристика, досвід використання / П.Д. Біленчук, Н.Г. Онищенко // Актуальні проблеми криміналістики: історія, теорія, практика. Матеріали Міжнародного форуму і Міжвузівського круглого столу. — К.: КУП НАН України, 2012. — С. 17–22.
10. Вінголовська О. Новітня юридична освіта в Україні — міф чи реальність? / О. Вінголовська // Юридичний вісник України. — 2013. — № 11 (924). — 16–22 березня. — С. 11.
11. Вінголовська О. — Там само.
12. Вінголовська О. — Там само.
13. Згуровский М. Общество знаний и информации — тенденции, вызовы, перспективы / М. Згуровский // Зеркало недели. — 2003. — № 49 (444).
14. Біленчук П.Д., Шульга Ю.О. Теорія і методика дистанційного навчання юриспруденції: досвід України та США / П.Д. Біленчук, Ю.О. Шульга // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія і методика навчання. — 2013. — № 1–2 (23). — С. 31–35

**М.Ф. Сокиран, канд. юрид. наук,
ст. науков. співробітник, начальник кафедри**

Національна академія внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ-КРИМІНАЛІСТІВ ОВС

Докорінні зміни в соціально-політичних та інших умовах життя суспільства і держави на нинішньому етапі розвитку України створили передумови для реформування системи кримінальної юстиції у напрямі подальшої демократизації, гуманізації, посилення захисту прав і свобод людини відповідно до вимог міжнародних правових актів і зобов'язань нашої держави перед європейським та світовим співтовариством.

В рамках реформування кримінальної юстиції 13 квітня 2012 року Верховною радою України прийнято новий Кримінальний процесуальний кодекс України, який 20 листопада 2012 року набрав чинності.

З метою підвищення ефективності та результативності підготовки фахівців для органів внутрішніх справ в умовах дії нового КПК Міністерством внутрішніх справ України здійснюються заходи щодо реформування відомчої освіти. Зокрема, відповідно наказу МВС України від 20 листопада 2012 року № 1061 “Про організацію підготовки кадрів у Національній академії внутрішніх справ”, на базі навчально-наукового інституту підготовки слідчих і криміналістів Національної академії внутрішніх справ передбачено створення навчально-наукового інституту підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів.

На вказаний підрозділ покладено підготовку:

- за денною формою навчання фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів органів внутрішніх справ освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр” за спеціальністю “Судова експертиза” (8.18010003) на базі вищої юридичної освіти освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” із числа осіб, підготовка яких здійснювалася для експертно-криміналістичних підрозділів, терміном навчання — 1 рік, щорічним набором — 100 осіб;
- за денною формою навчання фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр” за спеціальністю “Судова експертиза” (8.18010003) на базі профільної базової та повної вищої освіти, терміном навчання — 1 рік, щорічним набором — 25 осіб;
- за денною формою навчання фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів органів внутрішніх справ освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” за напрямом “Правознавство” (6.030401) на базі повної загальної середньої освіти, терміном навчання — 4 роки, щорічним набором — 100 осіб.

Процес підготовки експертів-криміналістів (судових експертів) та спеціалістів-криміналістів складний і пов’язаний із специфічністю даної спеціальності, її комплексною природно-гуманітарною основою.

На сьогоднішній день при формуванні професійних якостей експерта-криміналіста необхідно враховувати наступні об’єктивні і суб’єктивні фактори, що впливають на суспільство: постійне вдосконалення науково-технічних засобів; збільшення обсягів інформації (в загальному розумінні цього слова) в геометричній прогресії; зростання кримінальних правопорушень, скоєних складними і витонченими способами; зміна політичної та економічної ситуації в країні; зміна менталітету людини тощо.

Вважаємо, що під час підготовки експертів-криміналістів слід сконцентрувати основну увагу на спеціалізації експертів-криміналістів не тільки по об’єктно-методним принципам, але і за конкретними видами кримінальних правопорушень. В даний час відзначається, що успішно застосовувані раніше методи розкриття вже не спрацьовують. Причиною є як “грамотність” осіб що вчинили кримінальне правопорушення, так і правові зміни законодавства, відповідно до яких окремі способи і засоби представляються незаконними. Слід також відзначити активізацію зусиль адвокатів у ході процесу досудового розслідування. У цій ситуації помітно зростає роль експерта-криміналіста в розкритті

та розслідуванні кримінального правопорушення. Іноді тільки завдяки використанню спеціальних знань експертів-криміналістів вдається успішно розслідувати кримінальні правопорушення. Виходячи з цього, модель професійної фігури експерта-криміналіста бачиться як особа, що володіє різносторонніми знаннями в багатьох галузях науки і техніки та одночасно досконало володіє навичками й уміннями застосування основних технічних засобів, прийнятих на озброєння органами внутрішніх справ. Очевидно, людські можливості не завжди відповідають цим вимогам. Тому, ще раз підкреслюючи об'єктивні і суб'єктивні чинники, які впливають на людину в суспільстві, вважаємо, що треба змінити акцент у методах і напрямках підготовки експертів-криміналістів для органів внутрішніх справ.

Пропонуємо здійснювати підготовку експертів-криміналістів за двома спеціальностями: експерт-криміналіст (судовий експерт); спеціаліст-криміналіст.

Кожна із зазначених спеціальностей також повинна включати спеціалізацію, але не більше, ніж по двом-трьом напрямам. Експерт-криміналіст, який отримує право проведення дактилоскопічної, трасологічної, судово-балістичної, почеркознавчої та портретної експертиз, а також техніко-криміналістичної експертизи документів та експертизи холодної зброї, як показує вивчення експертної практики, в основному проводить експертизи за двома-трьома конкретними напрямками. З іншого боку, помітне зростання нових методів дослідження, а також поява нових, раніше не досліджених як вид об'єктів і предметів свідчать про ускладнення експертизи в науковому та методичному сенсі. Для успішного вирішення експертних завдань необхідно постійне самовдосконалення експерта. Якщо враховувати тільки обсяг роботи експерта-криміналіста у відповідності з процесуальними та службовими функціями і завданнями, то можна стверджувати про нереальність сказаного. Тому випускникові за спеціальністю "експерт-криміналіст" слід надавати право проведення експертиз по конкретних напрямках, наприклад, криміналістичне дослідження документів. У цьому випадку можна бути впевненим в його професіоналізмі відповідно до вимог сьогодення. Кваліфікація буде присуджуватися щодо наданих прав проведення експертиз. Таким чином, сказане обумовлено безперервним зростанням кількості нових методів дослідження, появою нових об'єктів, що вимагають постійного самовдосконалення, а також значним обсягом роботи експерта-криміналіста відповідно до її процесуальних і службових функцій.

Аналогічний стан і зі спеціальністю “спеціаліст-криміналіст”. Як правило, в експертно-криміналістичних підрозділах формується графік чергувань співробітників, які входять до слідчо-оперативної групи. При необхідності вони беруть участь в якості спеціалістів у слідчих (розшукових) діях. Як правило, у графік чергувань включаються всі співробітники. Однак уявіть експерта-криміналіста, профілюючого в основному по криміналістичних досліджень документів, у такій слідчій (розшуковій) дії, як огляд місця вбивства із застосуванням вогнепальної зброї. Утворені стереотипи, не дозволяють визнати негативність таких ситуацій. По відношенню до описаного прикладу обов’язково виникне негативна реакція, і основним висновком буде твердження про необхідність проведення підготовки кожного співробітника експертно-криміналістичного підрозділу до різних видів огляду місць події і його навчання. Якщо ми говоримо про підвищення якості слідчих (розшукових) дій, ефективності розкриття і розслідування кримінальних правопорушень, то сьогодні на практиці потрібен експерт-криміналіст, який в якості спеціаліста може посприяти у виявленні, закріпленні та вилученні речових доказів при оглядах місць скоєння конкретних видів кримінальних правопорушень. Виходячи з викладеного, вважаємо актуальною підготовку за фахом “спеціаліст-криміналіст”. Кваліфікація спеціаліста повинна проводитися щодо окремих видів кримінальних правопорушень.

В.В. Хоша, зав. сектору

Харківський НДІ судових експертиз

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ВИМОГ МІЖНАРОДНОГО
СТАНДАРТУ ISO 17025 З УРАХУВАННЯМ СПЕЦИФІКИ
СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Одним із актуальних етапів розвитку судово-експертних установ Міністерства юстиції України є розширення їх науково-методичної бази та поглиблення міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи — вступу до Європейської мережі судово-експертних установ — European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI).